مدرسه‌ای که مدیر قهرمانش را در راهروی کهنه‌اش پیدا کرد

(مصاحبه/آیندان در اختصاص‌ماهنامه)

صاحب‌نظر اختصاصی ماهنامه ۱۰ مهرماه ۱۴۰۴ – مدرسه‌ی نارون، که سال‌ها در حاشیه‌ی شهر فراموش شده بود، امروز با راهروهای رنگ‌رفته و کلاس‌هایی پر از نور، یکی از الگوهای موفق آموزش مشارکتی را به نمایش گذاشت. این مدرسه با ۴۲۰ دانش‌آموز و ۱۸ معلم، در مهر ۱۴۰۳ تصمیم گرفت برنامه‌ی درسی خود را بدون کتاب درسی رسمی تدوین کند. نتیجه‌ی این تصمیم، که ابتدا با تردید والدین روبه‌رو شد، اکنون به الگویی برای ۳ مدرسه‌ی دیگر در استان تبدیل شده است.

صاحب‌نظر اختصاصی ماهنامه: آقای مهندس رضا کاوه‌نیا، مدیر دبیرستان دخترانه‌ی سرو، در گفت‌وگو با آیندان گفت: «ما فهرست درس‌ها را از روی نیازهای محله نوشتیم، نه از روی قفسه‌ی کتاب‌ها. معلم‌ها ۶ هفته با اهالی بازار محله صحبت کردند و دانش‌آموزها پروژه‌هایی تعریف کردند که به مشکل واقعی محله ربط داشت. مثلاً یک گروه درباره‌ی آلودگی جوی کار کرد و گروه دیگر درباره‌ی کمبود فضای سبز. این یعنی یادگیری از دل زندگی، نه از دل صفحه‌ی ۱۲۰ کتاب.»

در راهروی کهنه‌ی مدرسه، دیوارها پر از پوستر پروژه‌ها است. یکی از پروژه‌ها نقشه‌ی کوچه‌های محله را نشان می‌دهد که دانش‌آموزان با کمک شهرداری مسیر عابر پیاده را امن‌تر کرده‌اند. پروژه‌ی دیگر جدول مصرف آب خانه‌های محله است که دانش‌آموزان با نصب کنتور ساده در ۴۰ خانه، مصرف را ۱۸ درصد کاهش داده‌اند. معلم راهنمای پروژه، خانم فرشته یزدان‌پناه، گفت: «بچه‌ها فهمیدند که عدد در کتاب با زندگی همسایه‌هایشان چه فرقی دارد و این فرق برایشان مهم است.»

با این حال، همه چیز بی‌دردسر نبود. برخی والدین نگران بودند که فرزندان‌شان از کنکور عقب بمانند. در پاسخ، مدرسه آزمون آزمایشی مشترک با سه دبیرستان دیگر برگزار کرد و نتایج نشان داد که ۷۱ درصد دانش‌آموزان در درس‌های ریاضی و علوم از میانگین شهر بالاتر بوده‌اند. آقای مهندس کاوه‌نیا گفت: «ما قول دادیم که کنکور را فدا نکنیم و قول دادیم که یاد گرفتن را فدا نکنیم. هر دو قول سر جایش است.»

(مصاحبه/آیندان در اختصاص)

پرسش: مدرسه‌ی نارون از چه سالی این روش را آزمایش کرد؟ پاسخ: از مهر ۱۴۰۳. ما ۱۸ معلم داشتیم که همه‌شان داوطلب بودند. ۳ معلم رفتند و ۲ معلم جدید آمدند که از ابتدا با روش کار آشنا بودند. این تغییر نیرو مهم است. پرسش: والدین چه واکنشی نشان دادند؟ پاسخ: ۶۰ درصد با شور و شوق همراه شدند و ۴۰ درصد با تردید. ما ۱۲ جلسه‌ی توجیهی برگزار کردیم و هر جلسه ۲ ساعت طول کشید. فکر می‌کنم صبر و گفت‌وگو مهم‌ترین ابزار ما بود.

پرسش: آیا این روش برای همه‌ی دانش‌آموزان خوب است؟ پاسخ: نه. دانش‌آموزان کم‌توان به کلاس تقویتی ۳ جلسه در هفته می‌روند و معلم راهنما هر هفته گزارش می‌دهد. ما نمی‌گوییم روش ما کامل است. می‌گوییم روشی است که تا الان ۳۱ دانش‌آموز را از افت تحصیلی نجات داده است. عدد مهم برای ما همین است.

پرسش: برنامه‌ی آینده چیست؟ پاسخ: تا پایان سال تحصیلی ۱۴۰۴ می‌خواهیم ۲ مدرسه‌ی دیگر در شهرستان کنار دریا را راه بیندازیم و یک کارگاه ۳ روزه برای معلم‌ها برگزار کنیم. هزینه‌ی کارگاه را خود مدرسه می‌دهد. ما فقط یک مربی می‌فرستیم. فکر می‌کنم اگر ۱۰ مدرسه در ۱۰ شهر این کار را بکنند، ۱۰۰ مدرسه دیگر هم می‌آیند. راه درست همین است.

(مصاحبه/آیندان در اختصاص)

پ.ا. بهمنی: خانم یزدان‌پناه، شما از چه زمانی فکر می‌کردید که مدرسه‌ی نارون به الگو تبدیل شود؟ پاسخ: راستش در ماه اول ترسیدم. ۴۰ درصد والدین نگران بودند و ۳ معلم پیشنهاد استعفا دادند. اما ۶ هفته بعد، وقتی بچه‌ها پروژه‌ی آب را ارائه دادند و والدین دیدند که فرزندشان با ماشین‌حساب کار می‌کند و نمودار می‌کشد، نگرانی‌ها کم شد. فکر می‌کنم صبر و گفت‌وگو مهم‌ترین ابزار ما بود.

پرسش: آقای مهندس کاوه‌نیا، شما به عنوان مدیر، چه تصمیمی را سخت‌تر گرفتید؟ پاسخ: جدا کردن معلم‌ها. ۳ معلم که نمی‌توانستند با روش جدید کار کنند، با احترام خداحافظی کردیم. این تصمیم برای من و خانواده‌هایشان سخت بود. اما اگر مدرسه بخواهد تغییر کند، باید کسانی که مقاومت می‌کنند، با احترام راه دیگری بروند. این بخش از کار را نباید فراموش کرد.

پرسش: آیا این روش برای مدارس بزرگ شهر هم قابل اجرا است؟ پاسخ: ما الان با ۴۲۰ دانش‌آموز کار می‌کنیم و هنوز می‌گوییم که برای ۱۲۰۰ نفر چه می‌شود. پاسخ کوتاه: نمی‌دانیم. اما ۳ مدرسه‌ی دیگر در همین استان دارند امتحان می‌کنند و ۶ ماه دیگر نتیجه را می‌دانیم. ما قول نمی‌دهیم که همه جا کار کند، اما قول می‌دهیم که راه را نشان بدهیم.

پرسش: اگر یک معلم بخواهد مثل شما کار کند، از کجا شروع کند؟ پاسخ: اول یک کلاس را امتحان کند، نه همه‌ی مدرسه را. ۳ ماه اول را فقط گوش بدهد و یادداشت بردارد. بعد با ۲ معلم دیگر همکاری کند. ما حاضریم برای بازدید بیایم. اما مهم‌تر از همه، صبر لازم است. تغییر فرهنگ مدرسه ۲ سال طول می‌کشد، نه ۲ ماه.

پرسش: آقای مهندس کاوه‌نیا، شما به عنوان مدیر، چه تصمیمی را سخت‌تر گرفتید؟ پاسخ: جدا کردن معلم‌ها. ۳ معلم که نمی‌توانستند با روش جدید کار کنند، با احترام خداحافظی کردیم. این تصمیم برای من و خانواده‌هایشان سخت بود. اما اگر مدرسه بخواهد تغییر کند، باید کسانی که مقاومت می‌کنند، با احترام راه دیگری بروند. این بخش از کار را نباید فراموش کرد.

پرسش: آیا این روش برای مدارس بزرگ شهر هم قابل اجرا است؟ پاسخ: ما الان با ۴۲۰ دانش‌آموز کار می‌کنیم و هنوز می‌گوییم که برای ۱۲۰۰ نفر چه می‌شود. پاسخ کوتاه: نمی‌دانیم. اما ۳ مدرسه‌ی دیگر در همین استان دارند امتحان می‌کنند و ۶ ماه دیگر نتیجه را می‌دانیم. ما قول نمی‌دهیم که همه جا کار کند، اما قول می‌دهیم که راه را نشان بدهیم.

پ.ا. بهمنی: خانم یزدان‌پناه، شما از چه زمانی فکر می‌کردید که مدرسه‌ی نارون به الگو تبدیل شود؟ پاسخ: در ماه اول ترسیدم. ۴۰ درصد والدین نگران بودند و ۳ معلم پیشنهاد استعفا دادند. اما ۶ هفته بعد، وقتی بچه‌ها پروژه‌ی آب را ارائه دادند و والدین دیدند که فرزندشان با ماشین‌حساب کار می‌کند و نمودار می‌کشد، نگرانی‌ها کم شد. فکر می‌کنم صبر و گفت‌وگو مهم‌ترین ابزار ما بود